

JUGEND UND MEDIEN

NATIONALES PROGRAMM
ZUR FÖRDERUNG VON
MEDIENKOMPETENZEN

RINIA DHE MEDIAT

PROGRAMI KOMBËTAR PËR
PROMOVIMIN E
KOMPETENCAV E TË MEDIAVE

*Për prindërit
dhe të gjithë ata,
të cilët kanë të
bëjnë me fëmijët*

**Disa Këshilla të rëndësishme për
përdorimin e sigurt të mediave digjitale**

www.jugendundmedien.ch

Të mbroni
fëmijët do të thotë,
që Ju ti shoqëroni ata
në botën digjitale.

Mediat digjitale janë pjesë e përditshmërisë tonë

Fëmijët dhe të rinjtë rriten në një botë të mediave të shumëllojshme. Ata në kohën e tyre të lirë, luajnë lojëra kompjuteri, informohen dhe lidhen në internet dhe nëpërmjet të celularit komunikojnë me shokët e tyre. Tani më 80 përqind të 12 - 19 vjeçarëve kanë një Smartphon të vetin dhe me këtë internetin e kanë në xhepin e tyre. Mirëpo edhe fëmijët e moshës parashkollorë vijnë gjithnjë e më herët në kontakt me mediat digjitale.

Mediat digjitale nuk ofrojnë vetëm mundësi, por ata gjithashtu bartin edhe rreziqe

Në jetë, si çdo herë, aty ku ofrohen mundësitë, ekzistojnë edhe rreziqet. Interneti mund të krijojë varësi, fëmijët dhe të rinjtë në rrjetin social mund të ngacmohen, të dhënat e tyre personale mund të keqpërdoren, mund të vijë deri në sulme seksuale.

« Si mundem unë të mbrojë fëmijën time nga këto rreziqe? Sa orë nëpër media dhe prej cilës moshë është e arsyeshme? »

Këto pyetje i parashtrijnë me të drejtë prindërit dhe personat e tjerë kujdestarë.

Fëmijët duhet të mësohen me përdorimin kritik të mediave digjitale

Një gjë është e sigurt: Nuk mundeni thjeshtë dhe as që është e arsyeshme fëmijët ti izoloni. Mediat e reja janë një normalitet nëpër shkolla dhe në vende të punës, ata ndihmojnë në zgjidhjen e shumë detyrave. Përveç kësaj mediat ofrojnë edhe mundësi të shumëllojshme për zhvillim dhe mësim.

Prandaj edhe është e rëndësishme, që të rinjtë të mësohen të vlerësojnë në mënyrë kritike përmbajtjen, ti dallojnë rreziqet e mundshme, dhe të dinë se si të mbrojnë veten e tyre. Gjatë kësaj prindërit dhe mësuesit kanë një funksion të rëndësishëm shoqëruesi - si dëgjues i besuar, bashkëbisedues i gatshëm të ndihmojë dhe shokë i interesuar të mësojë.

Fëmijët kanë nevojë për shoqërues aktiv nga të rriturit në mediat e përditshme

Ne dëshirojmë që ti inkurajojmë prindërit dhe mësuesit, që ti shoqërojnë në mënyrë aktive fëmijët dhe të rinjtë në përdorimin e mediave digjitale të përshtatshme për moshën e tyre. Kjo broshurë i tregon këshillat më të rëndësishme, të cilët duhet të merren parasysh në edukimin e përditshëm.

RREGULLAT E ARTA

Shoqërimi është më i mirë sesa ndalimet

Fëmijët në botën digjitale duhet të shoqërohen nga prindërit. Flisni me fëmijën mbi përvojën e tij në mediat digjitale.

Fëmijët kanë nevojë për shembull kompetent për mediat.

Personat përkujdesës për fëmijët dhe të rinjtë janë shembull për përdorimin e mediave. Prandaj kontrolloni shprehitë tuaja me mediat.

3-6-9-12-Rregull i përgjithshëm

Jo Ekran ndër 3 vjeç, jo tastierë personale për lojëra para 6 vjeç, jo Internet para 9 vjeç dhe jo internet pa mbikëqyrje para 12 vjeç.

Vini re moshën e lejuar.

Për Filma (jugendundmedien.ch) dhe për lojëra në kompjuter (pegi.ch).

Caktoni së bashku kohën para ekranit.

Përcaktoni së bashku me fëmijën tuaj se sa kohë gjatë ditës ose gjatë javës mund të kalojë para ekranit. Vendosni kufi të qartë dhe kujdesuni që ti përmbahet marrëveshjes.

Ekranet nuk janë Dado.

Ofroni aktivitete argëtuese pa media digjitale.

TV, Kompjuteri dhe tastiera për lojëra nuk e kanë vendin në dhomën e fëmijëve.

Vendosni pajisjet në një dhomë të përbashkët. Mbani nën vëzhgim Smartphonin dhe Tabletin.

Shikoni saktësisht me cilin komunikon fëmija juaj.

Takimet nga njoftimet në Online duhet të bëhen vetëm të shoqëruara nga të rriturit dhe në vende publike.

Keni kujdes me të dhënat private në rrjetë.

Thoni fëmijës tuaj, që nuk duhet ti jep të dhënat personale si emrin, adresën, moshën dhe numrin e telefonit, përveç nëse më parë për këtë ka biseduar me Ju.

Diskutimet e hapura janë më të mira sesa Filtër-Software.

Bisedoni me fëmijën tuaj mbi seksualitetin dhe dhunën në mënyrë të përshtatshme për moshën e tyre. Një Filtër-Software është e dobishme, por nuk garanton mbrojtje të plotë.

Këto rregulla u dedikohen veçanërisht prindërve me fëmijë të moshës prej 0 - 13 vjeç. Por gjithashtu edhe për shoqërimin e fëmijëve adoleshentë disa rregulla janë shumë të rëndësishme.

INFORMATATA SHITESË

- Në Internet: www.jugendundmedien.ch
- Informata- dhe oferta për këshilla në afërsinë tuaj: www.jugendundmedien.ch/beratung-und-angebote
- Broshura «Kompetenca mbi mediat – Disa këshilla të rëndësishme për përdorimin e sigurtë të mediave digjitale»: Si PDF në www.jugendundmedien.ch ose si Broshurë mund ta merrni falas, E-Mail: verkauf.zivil@bbl.admin.ch (Porosia Nr. 318.850 d, f, i)

Në raste urgjente

- Elternotruf, Telefon 0848 35 45 55, www.elternotruf.ch
- www.147.ch – Këshilla falas dhe anonime në telefon, SMS dhe Chat për fëmijë dhe të rinjtë, në çdo kohë

Distributor:

BBL, Verkauf Bundespublikationen, CH-3003 Bern
www.bundespublikationen.admin.ch,
verkauf.zivil@bbl.admin.ch
Art.-Nr. 318.851.alb 2.2013 3'000 860304993

© 2013 Rinia dhe mediat, Programi kombëtar për promovimin e kompetencave të mediave, Zyra Federale për Sigurime Shoqërore, Departamenti për çështjen e fëmijëve dhe të rinjve

Rinia dhe Mediat është program kombëtar për promovimin e kompetencave të mediave. I cili ka për qëllim që fëmijët dhe të rinjtë të mund ti përdorin mediat digjitale në mënyrë të sigurt dhe të përgjegjshëm. Ky program u ofron prindërve, mësuesve dhe specialistëve informacione, mbështetje dhe këshilla për një shoqërim të mirëfilltë të fëmijëve dhe të rinjve.

Zyra Federale për Sigurime Sociale këtë program e realizoi në bazë të kërkesës së Këshillit Federal së bashku me Swiss Interactive Entertainment Association, Swisscom AG dhe Fondacionin Jacobs.

Rregullat e arta u hartuan në bashkëpunim me Universitetin e Cyrihut për Shkencat Aplikative (ZHAW), Ekipin psikologjia e mediave nën drejtimin e Prof. Dr. Daniel Süss.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Eidgenössisches Departement des Innern EDI
Bundesamt für Sozialversicherungen BSV

Zürcher Hochschule
für Angewandte Wissenschaften

zhaw Angewandte
Psychologie